

Gods woord in de rimboe

Ze hebben een groot deel van hun leven doorgebracht in ontwikkelingslanden. Om het evangelie te verspreiden en om de bevolking bij te staan. In Oosterbeek brengen missionarissen van de congregatie Mill Hill hun laatste jaren door. 'Ik heb weleens gedacht: was ik maar kapelaan gebleven.'

fotografie KOOS BREUKEL *tekst* COR SPEKSNIJDER

Een kwartje betaalde hij voor de stomme film die in het patronaat werd vertoond. De korrelige beelden uit verre tropische landen werden door een missionaris ondersteund met verhalen over het zegenrijke werk van de missie. Naast hem zat een jongen die een grapje maakte over de kledij van de geestelijke, een witte toog met rode sjerp: 'Die man is niet uitgeslagen. Hij heeft zijn pyjama nog aan.' Het waren woorden die het leven van Leopold voorgoed zouden veranderen. 'Ze zetten me aan het denken. Het drong tot me door dat die man ergens voor stond. Ik heb met extra aandacht naar die film gekeken en besloot toen dat ik missionaris wilde worden.'

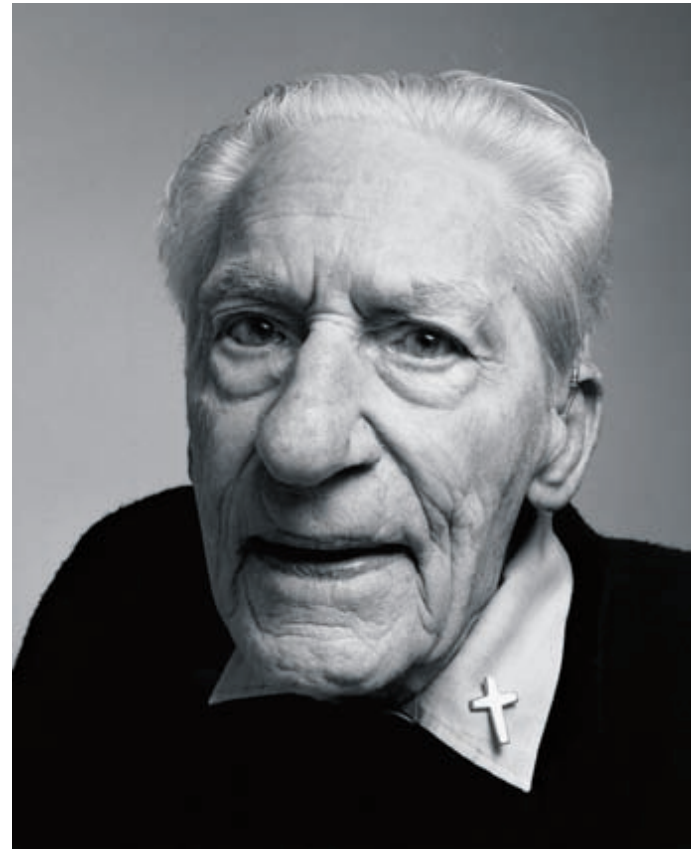
Leopold heet nu Father Leopold, is 91 jaar oud en zit aan tafel achter een opengeslagen bijbel in Misiehuys Vrijland, een verzorgingshuis voor missionarissen in ruste. De jaren hebben zijn rug gekromd en zijn ademhaling raspt, maar hij heeft een krachtige handdruk, indringende blik en een onaangestast geheugen. Naast de bijbel liggen een gehoorapparaat en een inhalatieapparaat met astmamedicijn. En een

draagbare radio en mobiele telefoon; hij koestert het contact met de buitenwereld. Vanuit zijn bescheiden kamer heeft hij uitzicht over het glooiende groen van het bij Arnhem gelegen Oosterbeek.

Leopold Augustinus van Rooijen, opgegroeid in IJsselstein in een gezin met vier broers en drie zussen, was nog een muloleerling toen hij de film zag die hem voor de missie deed kiezen. 'Door die beelden realiseerde ik mij dat ik meer kon doen met mijn leven. Dat ik mij kon inzetten voor anderen die het niet zo goed hebben als ik.'

Net als de priesters in de film wilde hij naar een ontwikkelingsland worden uitgezonden voor de in Engeland gevestigde congregatie Mill Hill. Toen hij dit aan zijn ouders vertelde, antwoordde zijn vader: 'Als je priester wil worden, word dan een goede priester. Anders moet je er niet aan beginnen.' Zijn moeder zei niets, ze maakte met haar duim een kruisje op zijn voorhoofd. Pas nadat zijn ouders dagen later hadden overlegd met een heeroom, stemden ze toe.

Leopold ging naar het seminarie, studeerde filosofie en theologie en werd in 1942 tot priester gewijd. In het laatste oorlogsjaar reed hij op zijn motor ('stoomfiets')

FATHER LEOPOLD VAN ROOIJEN

door bezet Nederland om collectebusjes voor de missie in te zamelen. Na de oorlog kwam het bericht uit Londen: Father Leopold is benoemd in de Maleisische deelstaat Sarawak op Borneo. Zijn beheersing van het in Oost-Afrika gesproken Swahili – hij dacht naar Afrika te worden uitgezonden – bleek nutteloos.

Met 26 kisten, vol leerboeken, pannen, meubels en gereedschap, vertrok Van Rooijen in 1947 aan boord van de Willem Ruys vanuit Rotterdam. De avond voor zijn afscheid bracht hij door bij een broer. Toen hij om een uur of negen thuiskwam, trof hij zijn moeder in mineur: 'Leopold, het was je laatste avond en je was er niet eens voor het avondeten.' Tijdens de reis naar Azië heeft hij talloze malen gebeden dat hij zijn moeder in levende lijve zou terugzien. Zijn vader was inmiddels overleden. Pas tien jaar later zou hij voor verlof terug mogen naar Nederland.

Drie weken duurde de tocht – het was de maiden-trip van de Willem Ruys – naar Singapore. De bisschop die hem daar in de haven opwachtte, gunde hem weinig tijd om te acclimatiseren; binnen een paar dagen moest hij door naar Borneo. Leopolds

missiepost lag in het gebied van de Iban, een van de stammen die de binnenlanden van Borneo bevolken. Aanvankelijk viel de stationering in het afgelegen oord hem zwaar. Hij voelde zich eenzaam tussen de mensen wier taal hij niet sprak. Hij kon zich slechts verstaanbaar maken met een paar standaardzinnen die voor hem op een velletje papier waren geschreven. Toen een collega-missionaris voor twee weken de rimboe in trok, werd hij aan zichzelf overgelaten. 'Ik stond ineens voor de klas van een lagere school, terwijl ik die kinderen niet begreep en zij mij niet verstonden. Ik heb toen weleens gedacht: was ik maar kapelaan gebleven.'

Maar hij gaf niet op. 'Mijn ouders hadden me geleerd dat je moet doorduwen. Ik dacht: met Gods genade maak ik er maar wat van.' Hij leerde de taal en geleidelijk begon hij zich thuis te voelen. Maar al na twee jaar werd hij overgeplaatst naar de kustplaats Mukah, waar een andere taal – die van de Melanau – werd gesproken. 'Dat was een domper. Ik kreeg weer een A4'tje met zinnen en moest helemaal opnieuw beginnen.' In het begin van de jaren zestig kreeg hij de opdracht een missiepost te stichten in het binnenland. Weer moest hij zich een taal eigen maken, ditmaal van de Bidayah.

Wat deed hij in de jungle van Borneo, behalve het evangelie verkondigen onder oerwoudbewoners die in een niet zo ver verleden het koppensnellen nog beoefenden? Van Rooijen: 'Ik trok door de rimboe om zieken te bezoeken, gaf EHB0-cursussen en advies over hygiëne, ik legde uit hoe je groenten kon verbouwen en kippen houden, we hebben schooljes opgericht. Het ging niet in de eerste plaats om het kerstenen van de bevolking. Wij wilden de mensen een toekomst geven, een houvast in het leven. We waren eigenlijk voorlopers van de ontwikkelingswerkers.' Gods woord hoefde er bij de bevolking niet met kracht te worden ingehamerd. Van Rooijen volstond met het vertellen van bijbelverhalen. De rest ging volgens hem min of meer vanzelf, mede dankzij de levensvreugde die hij uitstraalde. 'Een dorpsoudste vroeg me eens: 'Hoe komt het toch dat u altijd zo blij bent, ook als u malaria heeft? Wij zijn altijd bang, bang voor boze geesten die melaatsheid en dood brengen.'

Het geluid van een bepaalde vogel was al voldoende om de bevolking schrik aan te jagen. Dan verlieten de landbouwers hun akkertjes en gingen ze naar huis, waar ze dagenlang bleven wachten op een teken van de traditionele genezer, die meende aan de ingewanden van een kip te kunnen aflezen of de boze geest